

ZAKŁAD
DOSKONALENIA
ZAWODOWEGO
W WARSZAWIE

Raport
z ewaluacji wewnętrznej projektu
„Edukacja przyszłości – zdalne kształcenie
i szkolenie zawodowe”

Warszawa, styczeń 2024 r.

1. O projekcie

Projekt „Edukacja przyszłości – zdalne kształcenie i szkolenie zawodowe” realizowany w latach 2022-2024 przez Zakład Doskonalenie Zawodowego w Warszawie oraz Instytut Pracy i Spraw Socjalnych był finansowany ze środków mechanizmu finansowego EOG na lata 2014-2021. Do jego głównych celów projektu należało:

- opracowanie kompleksowego rozwiązania zdalnego szkolenia zawodowego z wykorzystaniem m.in. blended-learning i wirtualnych warsztatów
- oraz przygotowanie organizatorów kształcenia i nauczycieli do prowadzenia kursów on-line.

Główne rezultaty projektu tj. stworzenie rozwiązania informatycznego służącego do kształcenia zdalnego, opracowanie dwóch wzorcowych programów szkolenia zawodowego oraz e-poradnika i szkolenia dla organizatorów edukacji zdalnej są spójne z obszarami priorytetowymi Programu Edukacja: edukacja włączająca, rozwój kultury jakości w sektorze edukacji, rozwój i promocja sektora VET.

Wspomniane rezultaty projektu były kierowane do trzech grup odbiorców: organizatorów edukacji on-line, pracowników socjalnych oraz uczestników kursów zawodowych.

Zostały one wypracowane w sposób pozwalający na efektywne połączenie nauki on-line z zajęciami praktycznymi i dotarcie z ofertą edukacyjną do szerokiego grona odbiorców.

Wyniki projektu zostały upublicznione poprzez szkolenie dla organizatorów edukacji zdalnej, wirtualny podręcznik tworzenia programów kształcenia on-line, dwóch kursów wzorcowych oraz konferencji zamykającej.

Niniejszy raport podsumowuje prace członków komisji ewaluacyjnej reprezentujących Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie oraz Instytut Pracy i Spraw Socjalnych utworzonej w celu dokonania ewaluacji wewnętrznej projektu.

2. Instytucje realizujące projekt

Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie jest stowarzyszeniem oświatowym i naukowo-technicznym. Od ponad 120 lat prowadzi edukację w formach szkolnych i pozaszkolnych w zakresie wychowania, kształcenia, doksztalcania, doskonalenia zawodowego. Prowadzi sieć przedszkoli, szkół, placówek kształcenia ustawicznego zlokalizowanych w woj. mazowieckim i łódzkim. Z oferty ZDZ korzystają klienci indywidualni i instytucjonalni: urzędy pracy, OPS, NGO oraz przedsiębiorstwa. Oferta edukacyjna ZDZ zapewnia wysoki poziom merytoryczny i dydaktyczny, pozwala zdobyć uprawnienia branżowe/ państwowe. W latach 2016-19 w ZDZ przeszkolono około 24 tys. osób na ponad 15 tys. kursach zawodowych.

W ZDZ realizowane są projekty współfinansowane ze środków krajowych i EFS dla osób bezrobotnych, pracujących, pracodawców oraz młodzieży. Przy ZDZ działają komisje kwalifikacyjne, Komisja Energetyczna stwierdzająca kwalifikacje związane z dozorem i eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci energetycznych oraz Komisja Spawalnicza. ZDZ prowadzi ośrodki szkolenia kierowców, jest Certyfikowanym Laboratorium ECDL. Posiada akredytację Regionalnego Centrum Walidacji, Egzaminowania i Certyfikacji. Akredytację Mazowieckiego Kuratora Oświaty w zakresie realizowanych szkoleń.

Instytut Pracy i Spraw Socjalnych jest placówką naukowo-badawczą, podejmującą problemy pracy i polityki społecznej w sposób interdyscyplinarny. Pośród obszarów badawczych IPISS wymienić można: analizy rynku pracy i efektywności instrumentów polityki społecznej i polityki rynku pracy, prognozy podaży i popytu na pracę w Polsce, badania obejmujące systemy kwalifikacji oraz kształcenie i szkolenie zawodowe, badania dotyczące procesów migracyjnych, zatrudnienia cudzoziemców, społecznego ustroju pracy, zarządzania zasobami ludzkimi, systemów motywacyjnych, zagadnień pracy i ubezpieczeń społecznych oraz ekonomii społecznej.

3. Ewaluacja wewnętrzna działań projektowych

Działanie 1	Przeprowadzenie diagnozy	Ewaluacja działania
Termin: 02-04.2022	Wnioskodawcy	
	Zadanie koordynowane przez IPISS. Przeprowadzenie analizy Wnioskodawcy i otoczenia (z wykorzystaniem m.in. metod SWOT oraz PEST). Wskazanie obszarów priorytetowych z punktu widzenia realizacji projektu. Wynikiem analiz będzie: segmentacja uczestników szkoleń / kursów zawodowych pod kątem potrzeb i oczekiwań, lokalizacji oraz podstawowych cech społeczno-demograficznych, opracowanie wytycznych dla tworzenia programów edukacyjnych realizowanych w ramach projektu, określenie założeń narzędzia informatycznego opracowywanego w ramach projektu, przygotowanie szczegółowego wykazu usług, które będą musiały być zlecone zewnętrznym wykonawcom. Opracowanie raportu zawierającego wnioski oraz	Diagnoza została przeprowadzona w zakładanym terminie, zgodnie z założeniami budżetowymi. W jej ramach przeprowadzono analizę danych zastanych (m.in. raportów z badań, artykułów naukowych, prognoz dotyczących rozwoju edukacji) oraz badania ilościowe i jakościowe. Zebrane dane pozwoliły na przeprowadzenie pogłębianych analiz z wykorzystaniem metod SWOT i PEST oraz sformułowanie wniosków przydatnych z punktu widzenia dalszej realizacji projektu. Jednym z istotnych wniosków dotyczących szkolenia z zakresu spawalnictwa było zwrócenie uwagi na fakt, iż z punktu widzenia efektywności kursów o tej tematyce zasadne wydaje się prowadzenie ich w formule hybrydowej, nie zaś w całości zdalnej.

	rekomendacje dotyczące realizacji projektu.	
Działanie 2	Konferencja otwierająca	Ewaluacja działania
Termin: 03.2022		
	Zadanie koordynowane wspólnie przez ZDZ i IPiSS. Konferencja otwierająca będzie przeprowadzona na początku realizacji projektu. Jej celem będzie poinformowanie interesariuszy projektu o jego celach, założeniach i planowanych rezultatach. Ponadto celem konferencji otwierającej będzie pozyskanie potencjalnych uczestników szkolenia dla organizatorów edukacji on-line.	Zadanie zostało zrealizowane zgodnie z założeniami budżetowymi, ale z dwudziestodniowym opóźnieniem wynikającym ze zmieniającej się koncepcji konferencji związanej z jej oryginalnym zakresem merytorycznym oraz obostrzeń związanych z trwającą pandemią. Początkowo wydarzenie to miało odbyć się stacjonarnie, ostatecznie, zdecydowano się na formułę zdalną, z zastosowaniem Microsoft TEAMS. Konferencja odbyła się w dniu 20 kwietnia 2022 r. i cieszyła się znacznie większym zainteresowaniem, niż założono we wniosku. Uczestniczyło w niej ponad 100 osób, a 87 dokonało pełnej rejestracji (zgodnie z założeniami projektowymi w wydarzeniu miały wziąć udział minimum 44 osoby). Opóźnienie nie wpłynęło negatywnie na efektywność prac projektowych, a lepsze dopracowanie koncepcji i formuły konferencji pozwoliło na dotarcie do większej liczby odbiorców.
Działanie 3	Projektowanie i opracowanie platformy i narzędzi informatycznych do kursów on-line	Ewaluacja działania
Termin: 03.2022-01.2023		
	Zadanie koordynowane przez ZDZ. W ramach zadania przygotowany zostanie przyjazny dla użytkownika interfejs, uwzględniający potrzeby osób niepełnosprawnych (np. tekst o dużym kontraście, lektor czytający polecenia itp.). Zastosowane rozwiązania IT będą zoptymalizowane dla różnych wersji językowych, obsługi różnych systemów operacyjnych (np. MS Windows, Android itp.) i ekranów dotykowych, przeanalizowana zostanie celowość opracowania wersji mobilnej interfejsu. Stosowane rozwiązania IT będą zoptymalizowane pod kątem sieci o małej przepustowości (istotne na obszarach wiejskich oraz dla osób mających dostęp do Internetu za pośrednictwem sieci komórkowej). W ramach opracowania narzędzi i platformy on-line przewidziany jest zakup usług informatycznych i/lub zakup licencji na istniejące oprogramowanie / platformy e-learningowe (z możliwością modyfikacji istniejących rozwiązań pod kątem potrzeb projektu).	W początkowym okresie realizacja działania przebiegała nieco wolniej, niż zakładano w projekcie, co wynikało z konieczności doprecyzowania wymogów technicznych oraz funkcjonalności projektowanego narzędzia z uwzględnieniem zmierzających warunków otoczenia m.in. inflacji. Ostatecznie zadanie zostało zakończone zgodnie z przyjętym w projekcie harmonogramem. W celu optymalizacji postępować dotyczących zakupu oprogramowania, licencji i usług informatycznych partnerzy zdecydowali się na połączenie środków zarezerwowanych na ten cel w budżecie lidera i partnera (w ramach środków nadzwyczajnych). Dzięki takiemu podejściu możliwe stało się ograniczenie formalności oraz czasu niezbędnego do zakończenia procedury zakupowej. Zrealizowane zostało jedno większe postępowanie dotyczące całości zamówienia, zamiast kilku mających na celu zakup poszczególnych komponentów narzędzia. Na potrzeby realizacji zadania zakupiono: a) system informatyczny do obsługi administracyjno-organizacyjnej szkoleń oraz b) usługę informatyczną polegającą na opracowaniu od podstaw nowych modułów platformy. Na potrzeby platformy e-learningowej wybrano model aplikacji webowej, na której zaimplementowano standard H5P, który pozwala na korzystanie z różnorodnych materiałów edukacyjnych. Aplikacja taka działa zarówno na komputerach osobistych jak i smartfonach. Można z niej korzystać na

		systemach operacyjnych Windows 1X oraz Android 9.X. W zależności od rodzaju materiału H5P interfejs obsługiwany jest myszką lub dotykowo. Wśród materiałów mogą być zwykłe teksty (PDF, TXT), prezentacje (w różnych systemach), linki/odnośniki do lekcji „zawieszonych” w sieci oraz pliki audio i wideo. W związku z tym każdą lekcję można przygotować tak aby nawet użytkownicy pozbawieni dostępu do szerokopasmowego Internetu mogli poznać jej treść.
Działanie 4	Opracowanie i przeprowadzenie szkolenia pt. „Planowanie i projektowanie kursów on-line”	Ewaluacja działania
Termin: 09.2022-04.2023		
	Zadanie koordynowane przez IPISS, będzie realizowane w powiązaniu z zdaniem 3. W ramach zadania opracowany zostanie interaktywny e-podręcznik dla organizatorów edukacji zdalnej i trenerów / nauczycieli on-line oraz szczegółowy program szkolenia dla tych grup. Na bazie e-podręcznika przeprowadzone zostanie szkolenie dla co najmniej 30 uczestników (organizatorów kształcenia i trenerów / nauczycieli on-line). Szkolenie będzie zbudowane z dwóch modułów – techniczne i organizacyjne aspekty edukacji zdalnej oraz dydaktyka edukacji zdalnej. Nacisk zostanie położony na zasady zachowania jakości i walidacji w edukacji zdalnej. Opracowana metodyka edukacji zdalnej będzie zakładać uczestnictwo w kursach w dowolnych godzinach i konsultacji on-line z prowadzącymi zajęcia, co pozwoli na przezwyciężenie barier w dostępie do edukacji przez grupy defaworyzowane.	Zadanie zostało zrealizowane zgodnie z harmonogramem i budżetem projektu. Eksperti IPISS opracowali e-podręcznik zawierający zarówno treści teoretyczne dotyczące edukacji zdalnej (dydaktyki, tworzenia szkoleń zdalnych, zapewnienia jakości), jak i praktyczne, nawiązujące bezpośrednio do możliwości, jakie oferuje platforma e-learningowa (aspekty organizacyjne kształcenia zdalnego oraz obsługa platformy e-learningowej). Interaktywny podręcznik został zamieszczony na platformie i obecnie stanowi jej integralną część, dostępną dla wszystkich użytkowników tego narzędzia. W oparciu o treści zawarte w podręczniku opracowany został program szkolenia on-line pt. „Planowanie i projektowanie kursów on-line” składającego się z dwóch modułów (zgodnie z pierwotnymi założeniami projektowymi). Szkolenie zostało przeprowadzone zdalnie 28.04.23 r., wzięło w nim udział 60 osób (w tym 50, które dokonały uprzedniej rejestracji), wśród których znalazło się 12 nauczycieli i 35 organizatorów edukacji (tj. więcej niż zakładano we wniosku projektowym - 30 osób).
Działanie 5	Opracowanie i testowanie programu kursu on-line dla pracowników socjalnych w ramach systemu opieki nad dziećmi	Ewaluacja działania
Termin: 04.2023-07.2023		
	Zadanie koordynowane przez IPISS. Program kursu on-line dla pracowników socjalnych w ramach systemu opieki nad dziećmi opracowany zostanie przez ekspertów IPISS. Kurs będzie dotyczył zagadnień związanych z pracą z dziećmi zagrożonymi wykluczeniem społecznym i demoralizacją. IPISS prowadzi obecnie projekty badawcze dotyczące długotrwałych skutków społecznych pandemii, co pozwoli na prawidłowe określenie zestawu efektów uczenia się, jakie powinny zostać uwzględnione w programie kursu. Program będzie miał strukturę modułową, umożliwiającą jego elastyczne dostosowanie do specyficznych potrzeb pracowników socjalnych zatrudnionych w różnych instytucjach opieki społecznej na terenie całej Polski. Kurs zostanie przetestowany	Zadanie zostało zrealizowane zgodnie z harmonogramem i założeniami merytorycznymi oraz budżetowymi projektu. W celu zwiększenia efektywności prac zadanie realizował multidyscyplinarny zespół ekspertów, reprezentujących zarówno świat nauki jak i praktyki. Wśród członków zespołu projektowego znalazła się osoba kierująca miejskim ośrodkiem pomocy społecznej. Zdecydowanie ułatwiło to realizację zadania, w tym testowanie, która przypadło na okres urlopowy. Opracowane szkolenie odbywa się w całości w formule on-line dzięki czemu jest dostępne także dla osób borykających się np. z ograniczeniami fizycznymi czy też związanymi z wykluczeniem transportowym. Szczegółowy opis kursu znajduje się w dalszej części raportu.

	na grupie 10 uczestników. Wnioski z testowania zostaną wykorzystane do opracowania ostatecznej wersji kursu.	Testowanie programu szkolenia zostało przeprowadzone wśród 10 pracowników socjalnych w sierpniu 2023 r. Osoby testujące dokonały oceny kursu, a zgłoszone przez nie uwagi były wzięte pod uwagę w trakcie prac nad jego ostateczną wersją.
Działanie 6	Opracowanie i testowanie program kursu on-line z dziedziny spawalnictwa	Ewaluacja działania
Termin: 07.2023-12.2023		
	Zadanie koordynowane przez ZDZ. Program kursu on-line z dziedziny spawalnictwa. Szczegółowa tematyka kursu zostanie zaproponowana na podstawie badań i analiz wykonywanych w ramach diagnozy Wnioskodawcy. Kurs będzie miał strukturę modułową, wykorzystywał zasady edukacji blended-learning wraz z elementami interaktywnymi i wirtualnymi warsztatami. Elastyczna konstrukcja programu kursu umożliwi dopasowanie go do potrzeb różnych grup uczestników, w tym osób o niskich kwalifikacjach, podnoszących kwalifikacje, osób niepełnosprawnych, kobiet, osób sprawujących opiekę nad osobami zależnymi, emigrantów, grup defaworyzowanych, itp. Kurs zostanie przetestowany na grupie 10 uczestników. Wnioski z testowania zostaną wykorzystane do opracowania ostatecznej wersji kursu.	Zadanie zostało zrealizowane zgodnie z harmonogramem i założeniami merytorycznymi oraz budżetowymi projektu. Z badań zrealizowanych na etapie diagnozy Wnioskodawcy wynikało, że opracowanie w całości zdalnego kursu z dziedziny spawalnictwa może znacząco obniżyć jego skuteczność. Z kolei opracowanie nowego kursu opartego na technologii VR znacząco wykraczałoby poza budżet projektu. Mając to na uwadze ZDZ zdecydował się na opracowanie kursu w formule hybrydowej. W jego ramach wszystkie treści teoretyczne i część praktycznych były przekazywane podczas zajęć zdalnych, zaś kluczowe umiejętności praktyczne kursanci zdobywali podczas zajęć stacjonarnych. Możliwość zdalnego uczestnictwa w kursie pozwoliła na ograniczenie jego czasu i kosztów oraz zwiększyła szanse edukacyjne osób reprezentujących grupy defaworyzowane. Uczestnicy kursu testowego (10 osób) mieli możliwość zgłaszania na bieżąco swoich uwag dotyczących jego treści i strony graficznej. Zostały one uwzględnione podczas tworzenia ostatecznej wersji kursu. Szczegółowy opis kursu i jego testowania znajduje się w dalszej części raportu.
Działanie 7	Ewaluacja projektu	Ewaluacja działania
Termin: 12.2023-01.2024		
	Zadanie koordynowane przez IPiSS. Po opracowaniu wszystkich założonych w projekcie rezultatów pracy intelektualnej przeprowadzona zostanie ewaluacja wewnętrzna projektu, której celem będzie określenie stopnia realizacji założonych celów. Przewidujemy uwzględnienie następujących kryteriów ewaluacyjnych: efektywność, skuteczność oraz trwałość rezultatów. Raport z ewaluacji będzie podstawą do przygotowania raportu końcowego z realizacji projektu. Wnioski oraz rekomendacje wynikające z przeprowadzonej ewaluacji zostaną wykorzystane przez Wnioskodawcę i Partnera do doskonalenia wypracowanych efektów trwałych projektu w ramach prowadzonej przez obie instytucje działalności edukacyjno-szkoleniowej.	Zadanie zostało zrealizowane zgodnie z harmonogramem i budżetem projektu. Ewaluację wewnętrzną projektu przeprowadził zespół pracowników Instytutu Pracy i ZDZ w Warszawie. Oprócz analizy wypracowanych w projekcie produktów w ewaluacji uwzględnione zostały uwagi i opinie sformułowane przez osoby spoza zespołu projektowego tj. uczestników testowania kursu dla pracowników socjalnych (10 osób), kursu z zakresu spawalnictwa (10 osób) oraz szkoleń z zakresu działania platformy e-learningowej (6 osób). Na podstawie zebranego materiału możliwe stało się dokonanie oceny projektu z opierającej się na trzech głównych kryteriach: efektywności, skuteczności oraz trwałości rezultatów oraz sformułowanie wniosków i rekomendacji.
Działanie 8	Konferencja zamykająca	Ewaluacja działania
Termin: 12.2023		
	Zadanie koordynowane wspólnie przez ZDZ i IPiSS. Konferencja zamykająca będzie przeprowadzona pod koniec	Zadanie zostało zrealizowane zgodnie z harmonogramem i budżetem projektu. Konferencja odbyła się 7.12.2023 r. w

	realizacji projektu, po opracowaniu i zatwierdzeniu wszystkich rezultatów pracy intelektualnej. Jej celem będzie poinformowanie interesariuszy projektu o opracowanych rezultatach i możliwości ich wykorzystania. Ponadto celem konferencji zamykającej będzie pozyskanie potencjalnych uczestników kursów opracowanych w ramach projektu.	siedzibie ZDZ w Warszawie. W celu dotarcia do większej liczby odbiorców np. potencjalnych uczestników kursów stworzonych w projekcie, była ona także transmitowana on-line. W jej programie obok oficjalnych wystąpień kierownictwa ZDZ w Warszawie oraz IPiSS znalazły się prezentacje dotyczące rezultatów projektu, podstaw teoretycznych edukacji zdalnej oraz doświadczeń związanych z tworzeniem dwóch przykładowych kursów wypracowanych w projekcie. W konferencji, w formule stacjonarnej uczestniczyły 44 osoby.
Działanie 9	Promocja projektu	Ewaluacja działania
Termin: 02.2022-01.2024		
	Zadanie koordynowane wspólnie przez ZDZ i IPiSS. Prowadzenie promocji i upowszechnianie wyników projektu będzie realizowane przez cały okres jego trwania. W ramach tego zadania prowadzone będą działania takie jak: prowadzenie i aktualizacja strony internetowej projektu (w tym zamieszczanie informacji o projekcie na profilach Wnioskodawcy i Partnera w mediach społecznościowych), przygotowanie i rozesłanie do odbiorców 3 e-biuletynów projektu zawierających informacje o realizowanych zadaniach i osiągniętych efektach, organizacja dwóch konferencji (konferencji otwierającej projekt oraz konferencji zamykającej projekt). W ramach promocji w IPiSS zostanie przygotowany specjalny numer miesięcznika „Polityka społeczna” poświęcony zagadnieniu edukacji zdalnej.	Zadanie zostało zrealizowane zgodnie z harmonogramem i budżetem projektu. Przez cały czas trwania projektu aktualne informacje na jego temat były zamieszczane na prowadzonej przez ZDZ stronie projektu (w polskiej i angielskiej wersji językowej). Zgodnie z przyjętymi założeniami informacje o projekcie i jego rezultatach były upowszechniane także podczas dwóch konferencji, otwierającej i zamykającej oraz podczas szkolenia dotyczącego planowania i projektowania kursów on-line. Najistotniejsze informacje o kolejnych etapach realizacji projektu były przekazywane za pośrednictwem rozsyłanych e-biuletynów. W grudniu 2023 r. ukazał się numer 10/23 czasopisma naukowego „Polityka Społeczna” poświęcony w całości problematyce edukacji zdalnej. Znalazły się w nim artykuły podsumowujące analizy i badania zrealizowane w projekcie oraz doświadczenia związane z tworzeniem jednego z kursów. Elektroniczną wersję czasopisma otrzymali uczestnicy konferencji zamykającej. Wersja papierowa jest i będzie nadal wykorzystywana przez ZDZ w Warszawie po zakończeniu projektu do promowania jego rezultatów.
Działanie 10	Zamknięcie i rozliczenie projektu	Ewaluacja działania
Termin: 01.2024		
	Zadanie koordynowane wspólnie przez ZDZ i IPiSS. Zatwierdzenie wszystkich działań i rozliczeń projektu przez Zespół Koordynująco-Monitorujący. Złożenie raportu końcowego, przyjęcie raportu końcowego i rozliczenie z FRSE.	Zadanie zostało zrealizowane zgodnie z harmonogramem i budżetem projektu. Członkowie zespołu projektowego współpracowali podczas prac nad przygotowaniem ostatecznego rozliczenia projektu i dokumentacji niezbędnej do zatwierdzenia przez Zespół Koordynująco-Monitorujący.

Ad. Działanie 5

Informacja o kursie dla pracowników socjalnych:

W okresie od maja do sierpnia 2023 r. eksperci Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych realizowali zadanie polegające na opracowaniu programu kursu on-line dla pracowników socjalnych w ramach systemu opieki nad dziećmi. Dążąc do zapewnienia wysokiej jakości kursu w jego opracowanie zaangażowano ekspertów z kilku dziedzin, m.in. pedagogiki, psychologii oraz socjologii reprezentujących zarówno świat nauki jak i praktyki (w zespole projektowym znalazła się m.in. osoba zarządzająca ośrodkiem pomocy społecznej). Pracowników merytorycznych wspierali ponadto informatycy dbający o właściwe wprowadzanie treści kursu na platformę oraz możliwie najpełniejsze

wykorzystanie jej funkcjonalności. Opracowany kurs, z końcem sierpnia 2023 r., został w całości umieszczony na platformie e-learningowej utworzonej w ramach projektu.

Trwające 36 h szkolenie składa się z sześciu modułów tematycznych zawierających materiały oparte na analizie literatury przedmiotu oraz dotyczących strony merytorycznej kursu sugestii zgłaszanych przez pracowników socjalnych:

- Moduł 1: Komunikacja interpersonalna w perspektywie pracy socjalnej – 6 h;
- Moduł 2. Wybrane metody stosowane w pracy socjalnej – 6 h;
- Moduł 3. Zaniedbywanie dzieci przez rodziców – 6 h;
- Moduł 4. Zdrowie psychiczne – 6 h;
- Moduł 5. Rozwiązywanie problemów i konfliktów – 6 h;
- Moduł 6. Trudności w pracy z młodzieżą – pomoc i wsparcie społeczne – 6 h.

Struktura każdego z modułów jest podobna i obejmuje pięć elementów:

- Refleksję – dotyczącą funkcjonowania pracownika socjalnego w roli zawodowej praktyka; refleksja rozpoczyna każdy z modułów i jest kontynuowana w kolejnych modułach kursu – ma charakter ciągły, procesualny, kolejny jej etap jest uzupełnieniem i pogłębieniem poprzedniego -1 h;
- Wykład – wprowadzenie teoretyczne do przedmiotowego zagadnienia modułu - 2 h;
- Ćwiczenia angażujące/interaktywne na platformie on-line, zgodne ze standardem H5P -1 h;
- Konsultacje – interwizja, forma grupowa, spotkanie z doświadczonym praktykiem (Clickmeeting) - 2 h;
- Literaturę do samokształcenia.

Treści kursu zostały wzbogacone o zarejestrowane specjalnie na potrzeby projektu nagrania wypowiedzi pracowników socjalnych przybliżające uczestnikom kursu specyfikę pracy w tym zawodzie oraz związane z nią codzienne wyzwania. Wywiady z pracownikami socjalnymi były ściśle powiązane tematycznie z problematyką poruszaną w poszczególnych modułach kursu.

Program kursu został poddany testowaniu zrealizowanemu na grupie **10 pracowników socjalnych** Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przasnyszu. Każda z osób biorących udział w testowaniu miała możliwość logowania się na platformie e-learningowej z dowolnego miejsca i w dogodnej dla niej porze w ciągu 7 dni przeznaczonych na tę fazę realizacji projektu. Po zakończeniu fazy testowania jej uczestnicy zostali poproszeni o przesłanie swoich uwag służących doskonaleniu narzędzia. Zestawione poniżej wnioski z testu zostały uwzględnione podczas prac nad ostateczną wersją szkolenia.

Główne wnioski z testowania kursu:

- Kurs zawiera wiele informacji przydatnych z punktu widzenia codziennej pracy pracowników socjalnych.
- Kurs może być kierowany nie tylko do pracowników socjalnych, ale także do asystentów rodzin.
- Warto rozważyć rozszerzenie treści dotyczących zdrowia psychicznego, rozwiązywania problemów i konfliktów.
- Przydatne byłoby dodanie możliwości pracy na konkretnych przypadkach tzw. case.
- Strona początkowa odnosząca się do spisu lekcji jest mało czytelna.
- Przydatna byłaby możliwość podglądu uzupełnionych testów, ponadto przerwanie z niezależnych przyczyn uzupełniania testów powoduje konieczność rozpoczęcia uzupełniania testu od początku.
- Warto rozważyć dodanie opcji wyboru modułu/ów kursu, które uczestnik chce ukończyć bez konieczności odbywania całości kursu.
- Ukończenie kursu (a także jego poszczególnych modułów) powinno być potwierdzone uzyskaniem certyfikatu.
- Szkolenie jest obciążające czasowo.

Zgłoszono także uwagi dotyczące drobnych korekt technicznych i językowych służących klarowniejszemu ujęciu przekazywanych treści. Sugerowane przez osoby testujące zmiany i usprawnienia zostały wprowadzone.

Ad. Działanie 6

Informacja o kursie z dziedziny spawalnictwa:

Opracowany kurs składa się z 8 modułów merytorycznych i 1 przygotowującego do samodzielnej pracy zdalnej. Każdy z 8 modułów zawiera prezentację przybliżającą główne zagadnienia z danego obszaru, filmy objaśniające je w szczególności, testy do samodzielnego zweryfikowania wiedzy oraz nagrania audio do odsłuchiwania np. na telefonach w trakcie podróży autobusem bądź podczas innych zajęć domowych. Materiały audio i wideo (łącznie 300 minut) tworzone były w całości przez wykładowcę wspieranego przez ZDZ w Warszawie. W dużej mierze podczas prac korzystano ze sztucznej inteligencji, która zastępowała lektora na nagraniach. Tempo zadań, głośność oraz płęć wirtualnego lektora zmieniały się podczas testowania w celu określenia ustawień najdogodniejszych dla uczestników kursu.

Każdy kurs spawania, w tym także kurs podstawowy w zakresie MAG 135, składa się z części teoretycznej i ćwiczeń warsztatowych oraz egzaminu przeprowadzanego przez niezależną instytucję, w tym wypadku Instytut Spawalnictwa w Gliwic. Pilotażowy kurs spawania miał na celu ograniczenie konieczności przyjazdu do centrum kształcenia, tym samym zakładał zwiększenie dostępności do edukacji dla grup defaworyzowanych m.in. osób z niepełnosprawnościami i osób borykającymi się w wykluczeniem transportowym.

Opracowany kurs nie jest w pełni zdalny, pozwolił jednak na znaczne ograniczenie liczby spotkań w formule tradycyjnej, z 9 do 18. Każde z nich trwa pięć godzin. Było to możliwe dzięki umieszczeniu na platformie e-learningowej wszystkich treści związanych z teorią spawalnictwa oraz połowy zadań praktycznych wykonywanych w domu z wykorzystaniem symulatora uchwytu spawalniczego oraz kart ćwiczeń. Kilkanaście wykonywanych zdalnie ćwiczeń różnicy pozycji spawania, tempa i ściegów pomagało przygotować się do zajęć stacjonarnych realizowanych w warsztacie.

Testowanie kursu z dziedziny spawalnictwa odbywającego się w formule hybrydowej rozpoczęło 11 października 2023 r. w Centrum Kształcenia ZDZ w Kutnie. Wzięło w nim udział 10 osób, a zajęcia prowadził kierownik zakładu z Firmy Libner Polska.

Dodatkowo, w ramach testowania kursu zorganizowano zajęcia wstępne, podczas których jego uczestnicy mieli okazję zapoznać się z działaniem platformy elearningowej oraz podstawowymi zasadami BHP, tak istotnymi w przypadku zajęć z zakresu spawalnictwa.

W trakcie kursu organizowane były spotkania online z wykładownicą (zespołowe bądź indywidualne). Całość testu kursu zakończył egzamin przeprowadzony w dniu 21 listopada 2023 r., który zdało 9 osób (1 nie podeszła do egzaminu w zaplanowanym terminie ze względów zdrowotnych) na „piątkę”. Pomimo obaw okazało się, że nauka zdalna nie jest barierą nie do pokonania dla osób o różnym poziomie wykształcenia (większość kursantów miała wykształcenie podstawowe lub średnie branżowe) i w różnym wieku (31-49 lat).

Podczas realizacji szkolenia z zakresu spawalnictwa dwukrotnie zasięgnięto opinii osób testujących na temat kursu, raz w trakcie realizowanych zajęć, a następnie po ich zakończeniu. Odbyło się wówczas spotkanie ewaluacyjne z udziałem wszystkich uczestników testowania kursu, podczas którego oceniono poddano zakres i jakość zajęć oraz materiałów szkoleniowych, a także tempo pracy, ćwiczeń itd.

Uczestnicy szkolenia wysoko ocenili samą możliwość zdalnego zdobywania wiedzy z zakresu spawalnictwa, jak również poziom merytoryczny opracowanych materiałów i zadań oraz użyteczność symulatora uchwytu spawalniczego. Zgłosili także kilka zastrzeżeń dotyczących przydatności wirtualnego lektora oraz długości trwania poszczególnych modułów kursu. Uwagi te zostały uwzględnione podczas wypracowywania ostatecznej wersji szkolenia MAG 135.

Obecnie ZDZ Warszawa przygotowuje się do certyfikacji kursu w formie e-learningowej, a docelowo zamierza udostępnić go w ramach swojej oferty edukacyjnej.

4. Strona finansowa projektu

Mimo znacznego wzrostu cen materiałów i usług wynikającego z wysokiej inflacji odnotowanej w okresie realizacji projektu wszystkie działania projektowe zostały sfinalizowane w ramach zakładanego w projekcie budżetu. W celu optymalizacji postępowań przetargowych związanych z koniecznością zakupu licencji, oprogramowania, grafik i usług informatycznych dokonano przekazania środków nadzwyczajnych między partnerami. Odbyło się to na drodze formalnej, dwoma aneksami do umowy partnerskiej. Inną, drobną modyfikacją budżetu, było ograniczenie (o 31 dni) zatrudnienia przez IPISS informatyka w końcowej fazie projektu. Decyzja ta nie wpłynęła na efekty pracy zespołu projektowego.

5. Podsumowanie ewaluacji wewnętrznej

Podczas analizy danych zebranych w trakcie ewaluacji wewnętrznej wzięto pod uwagę trzy kryteria oceny: efektywność, skuteczność i trwałość rezultatów projektu.

- a) *Efektywność projektu* – w trakcie realizacji projektu pojawiło się kilka ryzyk mających wpływ na jego efektywność. Miało to jednak miejsce przede wszystkim w początkowej fazie działań i partnerom udało się skutecznie przeciwdziałać ich negatywnym skutkom. Do głównych trudności, na jakie napotkano należały:
- ograniczenia sanitarne związane z pandemią Covid-19,
  - problemy z precyzyjnym określeniem potrzeb i oczekiwań dotyczących edukacji zdalnej przez odbiorców projektu,
  - niedoskonałości w komunikacji pomiędzy partnerami projektu,
  - zmiany personalne w zespole projektowym (po stronie ZDZ: zmiana kierownika projektu oraz prezesa ZDZ, po stronie IPISS: zmiana koordynatora projektu).

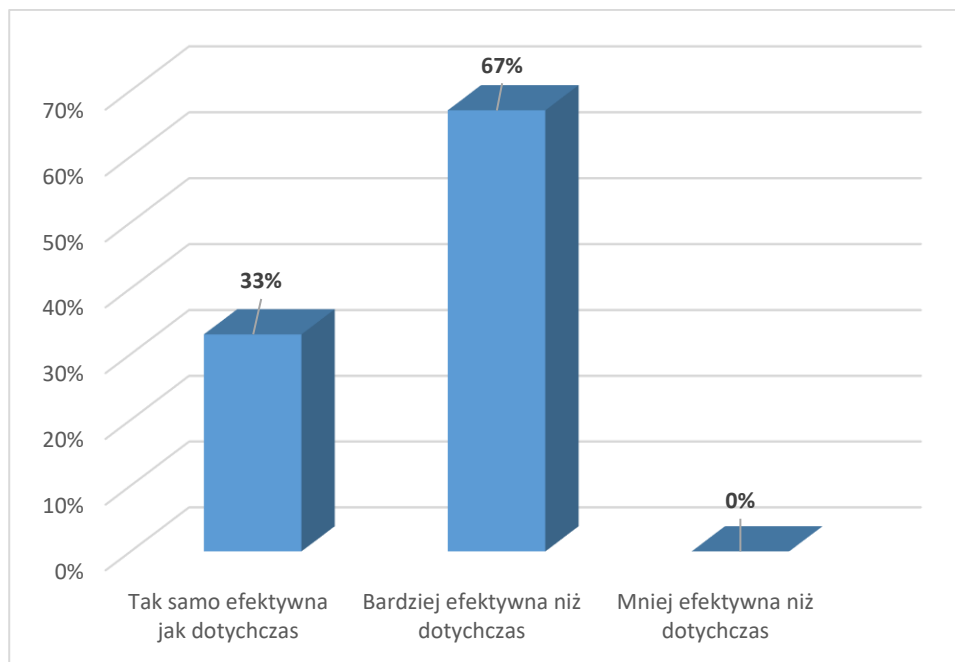
Z uwagi na trwającą pandemię część spotkań i wydarzeń projektowych odbywała się on-line, co ostatecznie korzystnie wpłynęło na elastyczność i tempo działań w projekcie. Skutki zmian, które zaszły na kluczowych stanowiskach w obu instytucjach partnerskich oraz początkowe trudności w komunikacji między realizatorami projektu (wynikające z potrzeby połączenia w jeden dobrze działający zespół przedstawicieli nauki (IPISS) i instytucji systemu kształcenia (ZDZ), co wiązało się z koniecznością wypracowania wspólnych stanowisk oraz przewyższenia różnic związanych z kulturami organizacyjnymi podmiotów współdziałających, ich różnymi doświadczeniami, misjami i założeniami statutowymi) zostały ograniczone poprzez szybką reakcję na pojawiające się zagrożenia. Przyjęto zasadę organizacji regularnych spotkań roboczych, podczas których omawiane były postępy w realizacji projektu i ustalane cele krótkoterminowe na kolejne tygodnie prac. Ponadto koordynatorzy projektu byli w stałym kontakcie telefonicznym i mailowym.

Podjęte działania naprawcze przyniosły oczekiwane efekty. Wszystkie zadania projektowe (w tym najistotniejsze tj. utworzenie platformy e-learningowej oraz dwóch wzorcowych programów kursów) zostały zrealizowane zgodnie z harmonogramem i założeniami budżetowymi (mimo panującej w latach 2022-2023 wysokiej inflacji). Ponadto partnerom udało się dotrzeć z informacją o projekcie i jego produktach do większej, niż początkowo zakładano liczby odbiorców (uczestników obu konferencji i szkolenia). Wśród osób objętych działaniami projektowymi

(przeszkolonych z obsługi platformy e-learningowej i jej funkcjonalności) w styczniu 2024 r. przeprowadzono ankietę ewaluacyjną. Ostatecznie zebrano 6 w pełni wypełnionych kwestionariuszy. Respondenci niemal jednomyślnie wysoko ocenili przydatność opracowanej w projekcie platformy e-learningowej i możliwości jakie ona daje. Wszyscy badani (83% - odpowiedzi „raczej tak” i 17% odpowiedzi „zdecydowanie tak”) uznali, że platforma pozwala na efektywne zarządzanie kursami on-line (tj. tworzenie szkoleń, ich realizację, wydawanie zaświadczeń potwierdzających odbycie szkolenia, obsługę finansową szkoleń).Większość uczestniczących w ankietyzacji osób objętych działaniami projektowymi (67%) twierdziła ponadto, że organizacja i zarządzanie szkoleniami w oparciu o platformę jest bardziej efektywne niż przy użyciu dotychczas stosowanych rozwiązań (por. rys. 1)

Rysunek 1. Efektywność organizacji i zarządzania szkoleniami poprzez platformę projektową w opinii badanych

Mając na uwadze wszystkie omówione wyżej informacje efektywność projektu można uznać za wysoką.

- b) *Skuteczność projektu* – rezultaty projektu pozwoliły na osiągnięcie zakładanych głównych celów tj. opracowania kompleksowego rozwiązania zdalnego szkolenia zawodowego z wykorzystaniem m.in. blended-learning i wirtualnych warsztatów oraz przygotowania organizatorów kształcenia i nauczycieli do prowadzenia kursów on-line. Została bowiem opracowana i uruchomiona platforma e-learningowa pozwalająca na organizację, obsługę i tworzenie zdalnych kursów edukacyjnych wykorzystujących materiały audiowizualne, quizy i spotkania on-line. Na jej potrzeby przygotowany został interaktywny e-podręcznik skierowany do organizatorów kształcenia i nauczycieli oraz dwa przykładowe kursy on-line. W ramach projektu zostało także przeprowadzone szkolenie podnoszące kompetencje związane z organizacją i prowadzeniem kształcenia zdalnego, w którym wzięli udział reprezentanci grup docelowych projektu. Program szkolenia został umieszczony na platformie i pozostanie dostępny dla wszystkich osób pragnących rozwinąć swoją wiedzę z zakresu edukacji zdalnej.

Osoby objęte badaniami ewaluacyjnymi wysoko oceniły także jakość wzorcowych kursów zamieszczonych na platformie e-learningowej. Na pytanie czy wspomniane kursy pozwalają na zdobycie rzetelnej wiedzy z danego obszaru 83% respondentów odpowiedziało „raczej tak”, a kolejne 17% „zdecydowanie tak”. Wśród atutów samej platformy i jej funkcjonalności badani wymieniali najczęściej (mogli zaznaczyć kilka odpowiedzi) fakt, iż:

- odbycie szkolenia jest łatwiejsze, niż w przypadku szkoleń stacjonarnych (50% odpowiedzi „zdecydowanie tak” lub „raczej tak”),
- materiały szkoleniowe są bardziej atrakcyjne, niż w przypadku szkoleń stacjonarnych (33% odpowiedzi „raczej tak”),
- uczestnicy mają szansę uzyskać wiedzę teoretyczną jak i praktyczną z danego obszaru (33% odpowiedzi „zdecydowanie tak” lub „raczej tak”),
- ze szkoleń mogą korzystać nowe grupy uczestników (np. osoby z niepełnosprawnościami, osoby borykające się z wykluczeniem transportowym) – 17% odpowiedzi „raczej tak”.

Wysokie oceny rezultatów projektu, osiągnięcie jego zakładanych głównych celów oraz przekroczenie założeń dotyczących frekwencji podczas wydarzeń skierowanych do grup docelowych świadczą o wysokiej skuteczności podjętych działań.

- c) *Trwałość projektu* – opracowana i uruchomiona platforma e-learningowa ma szansę stać się istotnym narzędziem wspierającym codzienną pracę organizatorów kształcenia oraz nauczycieli współpracujących z ZDZ. Zakład systematycznie szkoli kolejne grupy swoich pracowników z jej obsługi. Przygotowane zdalne kursy wzorcowe mogą, po ewentualnych modyfikacjach i aktualizacjach, wejść na stałe do oferty edukacyjnej ZDZ. Prace nad tym zadaniem zostały rozpoczęte.

Wszystkie objęte badaniami ankietowymi osoby uczestniczące w wydarzeniach projektowych były zdania, że liczba kursów on-line na utworzonej platformie e-learningowej będzie w kolejnych latach rosła, co świadczy o zakładanej znacznej trwałości rezultatów projektu. Ponadto badani byli zdania, że zamieszczane na platformie kursy e-learningowe mogą zwiększyć dostępność do edukacji dla osób borykających się z wykluczeniem transportowym (83% odpowiedzi „zdecydowanie tak”, 17% odpowiedzi „raczej tak”).

Analiza dotychczasowego zaangażowania Lidera projektu w popularyzację wśród pracowników i klientów ZDZ narzędzi (platformy e-learningowej oraz kursów zdalnych) opracowanych w projekcie oraz planów dotyczących dalszego ich rozwoju pozwala zakładać, że trwałość projektu zostanie zachowana w perspektywie co najmniej kilku najbliższych lat.

6. Wnioski i rekomendacje

Przeprowadzona ewaluacja wewnętrzna projektu wykazała, że pomimo początkowych trudności udało się zrealizować jego zakładane cele zgodnie z harmonogramem i w ramach przyjętego budżetu.

Oceny wypracowanych rezultatów projektu (narzędzi, e-podręcznika, konferencji i szkoleń, kursów, działań upowszechniających) dokonane w oparciu o kryteria efektywności, skuteczności i trwałości należy uznać za pozytywne. Wniosek ten popierają wyniki testowania kursów wzorcowych oraz ankiety ewaluacyjnej.

W celu ograniczenia w przyszłości trudności, z jakimi borykali się realizatorzy projektu warto na samym początku prac, w które zaangażowanych jest kilka podmiotów wypracować przejrzyste zasady komunikacji. Istotne jest także uwzględnienie w tworzonych harmonogramach prac okresów urlopowych, tak by istotne działania projektowe nie przypadły w okresie letnim. W analizowanym projekcie nie udało się uniknąć tego problemu. Opracowanie jednego z dwóch wzorcowych kursów wraz z testowaniem odbywało się pomiędzy majem a sierpniem 2023 r. ze szczególną intensyfikacją prac w lipcu i sierpniu, co rodziło trudności organizacyjne.

Ponadto proces tworzenia kolejnych szkoleń on-line zawierających komponent zajęć praktycznych warto poprzedzać szczegółowymi analizami dotyczącymi potrzeb i oczekiwań nauczycieli oraz trenerów, a także technicznych możliwości wdrożenia ich postulatów. Będzie to pomocne przy szacowaniu kosztów takich inwestycji, które np. w przypadku zastosowania symulatorów i technologii VR mogą okazać się bardzo wysokie.

Z punktu widzenia dbałości o zapewnienie trwałości projektu zasadne wydaje się podejmowanie dalszych działań służących popularyzacji jego rezultatów, w które powinny być zaangażowane obie instytucje partnerskie. Szczególny nacisk warto położyć na zachęcanie pracowników ZDZ do korzystania na szeroką skalę z możliwości, jakie oferuje stworzona w projekcie platforma e-learningowa.